seltsi esimees 1908—09 ja Mustjala põllumeesteseltsi abiesimees 1913—16. Ta on eesti kirikulaulupidude mõtte algataja. Soome apostl. õigeusu kiriku peapiiskopina on A. teotsenud edukalt selle kiriku ümberkorraldamisel ja muutmisel tõeliseks rahvakirikuks. Ka on ta avaldanud õpetlikku laadi, peamiselt usulise sisuga raamatu „Elukevade“ (Tartu, 1909) ning kirjutisi ajakirjus ja ajalehis, nagu „Vaimulik Sõnumitooja“, „Usk ja Elu“, „Vaatleja“, „Saarte Kaja“, samuti soome ja vene väljaandeis.

Isikl. kogutud andmed. *T.*

* **AAVIK, Johannes,** keeleteadlane, on toiminud Tartu ülikooli eesti keele eradots-na 1919—20 ja a-st 1933 (a-st 1938 dots-na), eesti keele lektorina 1926—33; ta oli Tartu linna tütarlastegümnaasiumi õpetaja 1926—34, on a-st 1934 haridusnõunik, a-st 1937 nimetusega koolide peainspektor. — Noor-Eesti liikumise silmapaistva tegelasena ja hiljeminigi on A. mitmete artiklite (näit. „Eesti Kirjanduses“), ettekannete ja ilukirjanduslikkude tõlgete kaudu äratanud eestlastes huvi ja sümpaatiat prantsuse kultuuri ja kirjanduse vastu. A. andis välja ajakirja „Keeleuuendus“ 1925—26 (Kuressaares) ja asutas 1927 Tartu Keeleuuenduse-yhingu; ta on a-st 1928 olnud Rahvusluse-yhingu esimees, a-st 1933 Nimede Eestistamise Toimkonna esimees ja hiljemini abiesimees. A-u uuemaist teoseist on täiendavalt nimetada kirjakeele arendamise alal: „Saaremaa keel ja kirjakeel“ (Kuressaare, 1923), „Keeleline käsiraamat“ (Tallinn-Tartu, 1932), „Sada uut tyvisõna“ (Tall., 1932), „20 Euroopa keelt“ (Tartu, 1933), „Eesti õigekeelsuse õpik ja grammatika“ (Tartu, 1936); viimane teos esitab juba vähem autori „uuenduslikke“ seisukohti kui peamiselt üldtarvitatavat, koguni „ametlikkugi“ kirjakeelt; koolikirjanduse alal: „Eesti rahvalaule“ (2. tr., Tartu, 1935; koos L. Põdras'ega), „Rahvalaule ja „Kalevala““ (Tartu, 1935; koos K. Mihkla, O. Parlo ja L. Põdras'ega), „Praktiline soome keele õpik“ (3. tr., Tall., 1937) jt.; kirjandusteaduse alal: „Kuidas suhtuda „Kalevipojale““ (Tall.-Tartu, 1933); tõlgetena: J. Aho „Laastud“ I (Tartu, 1927), G. de Maupassant'i „Vee pääl“ (Tartu, 1929; ühes S. Roost'iga), P. Bourget' „Õpilane“ (Tartu, 1930), E. A. Poe „Arthur Gordon Pym'i lugu“ (Tartu, 1936) ja „Valimik novelle“ (Tartu, 1937). Viimaseis teoseis A. tegelikult rakendabki peaaegu kõiki oma uuendusettepanekuid. Viimaseil a-il on A. hakanud tugevamini rõhutama kunstlikku arendamist ja loomingut morfoloogias (*-lisv* '-lisus', *-lg* < olek, *-neip* '-schaft, -tum', *tege-ma-ks* 'et teha', *tegemaga*) ja sõnavaras, kus rida tema ettepanekuid on kirjas ja ringkonniti kõneski leidnud võrdlemisi laialdast vastuvõttu (*evima, kolp, laip, laup, lünk, meenuma, nentima, reetma, relv, taunima, tõik, veenduma* jt.). Suurt osa oma energiast on aga A-l tulnud juhtida oma uuenduste teisiti või liialdava tarvitamise, nn. vastuoksuste tõrjumiseks. A. on a-st 1937 Akadeemilise Emakeele Seltsi auliige.

E. Kirj. 1930, nr. 12, 1936, nr. 10—12 ja 1937, nr. 1—4 (A. Saareste); „Eesti Keel“ 1936, nr. 5 (J. Mägiste); *ibid.* 1936, nr. 6 (J. V. Veski); isikl. saadud andmed.

A. S-te.

* **AAVIK, Juhan,** helikunstnik, oli 1925—28 Tallinna konservatooriumi vanem õpetaja keskkooli laulu- ja muusikaõpetajate klassis ja spetsiaalinstrumentatsiooni alal, on a-st 1928 tänini seals. prof-ks, a-st 1933 ühtlasi konservatooriumi direktoriks; toiminud a-st 1926 Lauljate Liidu juhatuse liikmena, a-il 1928—29 ja a-st 1932 selle esimehena; ta on E. Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali esimees a-st 1934. A. oli 1925—33 „Estonia“ teatri ja sümfooniakontsertide muusikajuht ja 1924—35 Estonia Muusika Osakonna (EMO) segakoori juhataja; ta on olnud IX, X ja XI üldlaulupeo ja mitme maakondliku laulupeo juhatajaks (1926 ja 1930 Tartus, 1927 Viljandis, 1927 ja 1929 Läti-Eesti laulupeol Valgas). A-u töist lisandatagu varemini-mainituile: segakoori kogud „Viis laulu segakoorile“ (Tall., 1925), „Meie laul“ (*ibid.*, 1933) ja „Kasva kodu“ (*ibid.*, 1936), siis „Meeskoorid“ (*ibid.*, 1933), „Eesti rahvaviisid“ (16 soololaulu, Tartu, 1926), „Lapsepõlve mälestused“ (16 soololaulu, *ibid.*, 1926), marss „Kungla rahvas“ (*ibid.*, 1927) ja „Küla stseen“ (*ibid.*, 1931) puhkpilliorkestrile. A. on loonud rea sümfoonilisi helitöid orkestrile (need on käsikirjas), nagu „Eesti rapsoodia“ (1929), „Väike süit eesti rahvaviisidest“ (1931), „Pidulik marss“ (1932), süit „Laste sõbrad“ (1932), sümfooniline

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 2